

HETTA

SIJAINTI

Enontekiön kirkonkylä Hetta sijaitsee Ounasjärven tuntumassa noin 27 km päässä Palojoensuun risteyksestä VT 21:n varrelta.

ASUKASLUKU

Noin 630

NÄHTÄVYYDET

Hetasta lähtee Pallas-Ounastunturin kansallispuiston läpi kulkeva vaellus- ja hiihtoreitti ja lukuisat muut eri pituiset talvi- ja kesämaastoreitit – ja kylämaiseen olennaisesti kuuluva Pyhäkero, Ounastunturin ensimmäinen korkea huippu. Hetan sijainti Ounasjärven rannalla takaa myös hyvät mahdollisuudet mm. melonnan, soudun ym. vesiuheilun harrastajille. Hetan keskeisimmät nähtävyydet ovat Tunturi-Lapin luontokeskus, Hetan kirkko, kotiseutumuseon näyttelyt (avoinna kesäisin), Jyppyrävaara luontopolkuineen, laskettelurinteineen sekä frisbeegolfratoineen.

PALVELUITA KYLÄSSÄ

Hetassa sijaitsee suurin osa kunnan palveluista. Hetassa on peruskoulun lisäksi lukio. Kylästä löytyy myös Saamelaisalueen koulutuskeskuksen sekä Revontuliopiston järjestämää kurssitoimintaa. Hetassa sijaitsevat myös julkiset palvelut sekä Metsähallituksen toimipisteet. Palveluelinkeinot muodostavatkin Hetan keskeisimmän elinkeinohaaran. Kylässä on myös runsaasti matkailupalvelutoimintaa. Hotellit, perinteiset majatalot, lomakylät hyvin varustettuine mökkeineen, tasokkaat yksittäiset mökit, ja leirintäalue takaavat sen, että jokaiseen makuun sopivaa majoitusta löytyy. Hetassa on kyläyhdistys.

Jo aikoja sitten veti Hetta ihmisiä puoleensa. Tällä paikalla on nimittäin asuttu jo kivikaudelta lähtien. Kautiin Ounasjärven rannalla oleva pieni kylä on nykyään Enontekiön keskus. Nimensä mukaisesti Hetta on jopa pakkasten paukuessa lämpöä ja elämää täynnä. Tässä kylässä ihmiset ovat nimittäin aina lämpimiä, ja vieraat otetaan vastaan sen mukaisesti. Nykyään kylässä juhli-taan myös Väärtipäivien merkeissä. Väärti muistuttaa siitä, että jokainen kyläläinen ja vieras on täällä väärti, kohtaamisen arvoinen. Aina on aikaa tarinalle. Ounastunturi suojelee Hettaa ja sen ihmisiä. Pieni pulmukainen laulaa tunturin rinteillä ja kertoo tarinaa siitä, miten Hetan luontoreiteillä pääset kulkemaan aitoon Lapin luonnon lumoon. Hetta valloittaa lämpimällä pienen kylän karismallaan.

HETAN KYLÄN ALUEELTA on löydetty jäännöksiä aina kivikaudelta saakka. Alueella elettiin aluksi metsästyksestä ja kalastuksesta. 1600-luvun loppupuolelta lähtien suurporonhoito levisi Enontekiön alueelle. Aluetta jo aiemmin asuttaneet saamelaiset eivät perustaneet kiinteitä asumuksia tuolloin, vaan liikkuiivat vuoden kierron mukaan pyyntialueilta toiselle. Porosaamelaiset paimensivat porojaan ja muuttivat niiden mukana jutasivat Hetan alueen havumetsävyöhykkeeltä aina Pohjoisen Jäämeren rannoille asti.

Aikaisimpien kirjallisten dokumenttien mukaan ensimmäiset uudistilliset asettuivat Ounasjärven rantaan 1600- ja 1700-lukujen vaihteessa. Kylän nimi yhdistetään Ylitornion Hietaniemestä vuonna 1697 tulleeseen uudisasukkaaseen Heikki Heikinpoikaan. Nimi lienee syntynyt lyhenty-mällä Hietaniemi -sanasta. 1800-luvulla tehtiin päätös kirkon siirtämisestä Palojoensuusta Hettaan.

Uudisasukkaat harjoittivat pienimuotoisen maatalouden lisäksi kalastusta ja metsästystä sekä omaksuivat myös jossakin määrin poronhoidon saamelaisilta, jotka viettivät talvet tällä alueella. Hetasta kulki tärkeä kauppareitti Palojoen ja Koutokeinon kautta Altan Bossekoppaan. Toinen tärkeä kulkureitti kulki Palojoensuun kautta aina Tornioon ja Kilpisjärvelle asti. Matka taitettiin veneellä ensin Muotkajärvelle ja siitä muotkien oja ja maakannasta pitkin väylälle saakka. Maantie Muoniosta Palojoensuun kautta Hettaan valmistui v. 1906-07. Samoihin aikoihin perustettiin ensimmäinen kauppa Hettaan.

Tunnettu Eläinlääkäri ja kirjailija Yrjö Kokko rakensi itselleen talon Hettaan vuonna 1952. Ungelontorpaksi nimetty talo sijaitsee Ounasjärven erka-nevalla Ungelonniemellä. Torpassaan hän ammensi tarinoita kirjoihinsa Enontekiöstä.

Nykyään Hetta on eloisa kuntakeskus, jota elävöittää mm. Hetta-Pallas-reitti, erinomaiset ulkoharrastamisen mahdollisuudet ympäri vuoden sekä matkailijat vastaanottavat asukkaat. Kattavat palvelut ja Ounasjärven ja Ounastunturin tarjoamat maisemat kutsuvat myös monet muuttamaan pohjoisten erämaiden siimekseen.